

Förslag till
Budget 2022
Plan 2023-2024

2021-07-02
Kristdemokraterna

Inledning

Budget för 2022 med plan för 2023 och 2024 har tagits fram av den politiska oppositionspartiet Kristdemokraterna.

Politisk plattform

Orust kommun är en kommun med stor potential. Vacker natur och fantastiska möjligheter till naturupplevelser och kulturaktiviteter. Samtidigt står kommunen inför stora samhällsutmaningar. Vi menar att kommunen behöver en mer sammanhållen ”vi känsla”. Det är olyckligt då mindre orter och öar ställs mot varandra. Hela Orust ska blomstra och utvecklas. Klyftorna, utanförskapet och ensamheten är en stor utmaning. Orättvisa, dåliga skolresultat hos vissa åldrar, ohälsa, bidragsberoende är andra faktorer som påverkar. Att bryta detta mönster måste vara en genomgående vision som genomsyrar all verksamhet.

Orust kommun står även inför en stor utmaning då det gäller den demografiska utvecklingen. Antalet äldre blir allt fler. Enligt SKR, (Sveriges kommuner och regioner) kommer gruppen äldre i Sverige över 80 år, att öka från dagens 530 000 personer till över 800 000 personer år 2030. Motsvarande siffror på Orust är att antalet personer som är 80 år eller äldre, kommer nästan att fördubblas de kommande tio åren. Orust ligger högt i jämförelse med landet i övrigt. Riksgenomsnittet för år 2020 är 5,2 procent i andel av befolkningen och Orust har 7,3 procent som är över 80 år. Orust är i starkt behov av inflyttning då fler dör än vad som föds. Idag lever dessutom många av de som är 80 år eller äldre socialt isolerade.

Orust kommun behöver civilsamhällets gemenskaper – föreningar, organisationer, trossamfund, sociala företag med flera spelar en stor roll i vårt samhälle och i kristider blir detta särskilt tydligt. Då växer behoven av insatser och gemensamma krafter. De offentliga åtgärder och rekommendationer som vidtagits för att minska smittspridningen av coronaviruset har inneburit en ökad isolering, ensamhet och risk för utsatthet innanför hemmets väggar. I ett sådant läge behövs stöd till civilsamhället.

Orust kommun ska vara en attraktiv arbetsplats och arbetsgivare med god arbetsmiljö och karriärmöjligheter. Ledarskapet måste vara aktivt, närvarande och lyhört. Ledarskapet ska även uppmuntra personalen till eget ansvarstagande och utveckling. Det är inte godtagbart att det kan finnas en rädsla för att ”göra fel” som hämmar den anställde. Vi måste se Orust som möjligheternas Orust där vi tillsammans gör varandra bättre.

Orust behöver ta vara på digitaliseringens möjligheter som förenklar administrationen och som skapar utrymme för kommunens chefer och anställda att fokusera på sina huvuduppgifter. Ökad digitalisering bidrar även till öppenhet och transparens för Orustborna.

Sjukfrånvaron har varit och är ett stort problem på Orust. Ohälsotalen är högre än i jämförbara kommuner. Den höga sjukfrånvaron måste minska då den påverkar både den enskilde som verksamheten ekonomiskt och organisatoriskt.

Orust har en ganska måttlig arbetslöshet men sysselsättningen måste öka för att klara framtidens utmaningar. Prognosen för den arbetsföra befolkningen i åldern 25-64 år beräknas minska med två procent på nationell nivå. För Orust del kommer den arbetsföra befolkningen i åldern 25-64 år att minska utifrån den historiska utvecklingen med 11 procent fram till år 2040. Orust kommun måste därför intensifiera arbetet med att locka fler helårsboende i arbetsför ålder till kommunen. Bostads- och verksamhetsområden måste också utvecklas. Äldreboenden måste byggas. Företagsklimatet måste höjas, service och tillgänglighet måste förbättras och en bro behöver byggas till fastlandet från Svanesund. Det är positivt att en åtgärdsvalsstudie nu är initierad och vi tillstyrker majoritetens förslag på 0,5 miljoner kronor per år från 2023 för att finansiera densamma. En viktig framflyttning där alla politiska partier är positiva till en bro till fastlandet från Svanesund.

Orust kommun har även ett större mått av psykisk ohälsa än likvärdiga kommuner. Socialstyrelsen har publicerat en undersökning om äldreomsorgen där det framgick att långt över hälften av de äldre besväras av ensamhet och var sjunde besväras ofta. En nationell studie av Dahlberg m fl. (Dahlberg, Agahi, Lennartsson: Lonelier than ever) om ofrivillig ensamhet hos personer 77 år och uppåt visar, att konsekvensen av ensamhet är ökad risk för psykisk och fysisk ohälsa. Depression och psykisk ohälsa bland äldre ökar som en konsekvens av ensamhet.

Det finns statistik som påvisar att invånare i Orust kommun har en psykisk problematik både som sjukskrivningsorsak bland vuxna samt bland barn. Detta bekräftas av BUP, Barn och Ungdomspsykiatrien.

Budget 2022 med plan för 2023-2024

Vi har fortsatt många unga som är placerade i familjehem eller på institutioner. Vi har haft en stor brist på hemmaplanslösningar men arbetet är nu igång i kommunen för att komma tillrätta med det. Vi har fortfarande ett antal hemlösa personer i kommunen.

I vår budgetmotion för 2021 beskrev vi hur kristdemokraterna ville inrätta korttidsvistelse, LSS i egen regi. Vi vill nu intensifiera arbetet med att införa korttidsvistelse LSS i kommunen för att förenkla för de berörda samt skapa en större trygghet. Antalet beslut ligger idag på nära tio stycken. Alla dessa tjänster köps externt och av andra kommuner eller privata utförare. Det skulle bli mycket mer kostnadseffektivt att bedriva den verksamheten inom kommunen samt bespara anhöriga långa resor. Det skapar dessutom en större trygghet för både föräldrar och barn. Vi välkomnar majoritetens förslag och tillskjuter i likhet med dem 1,5 miljoner kronor till uppstarten av denna verksamhet.

För ett antal år sedan avvecklades boendestödet vilket ledde till ökade kostnader för hemtjänsten och för köpt vård inom socialpsykiatri. Vi skrev i vår budgetmotion 2021 att vi ville inrätta ett boendestöd. Under 2020 har ett boendestöd startats upp i kommunen. Det boendestöd som startas upp visar att fler kan klara sig själva med stöd och att det också höjer livskvaliteten. Boendestödet måste få fullt ekonomiskt stöd för att komma igång fullt ut. Vi tillför i likhet med majoritetens förslag 2,1 till boendestödet för 2022.

Vi Kristdemokrater vill även bygga ett stödboende för personer inom socialpsykiatri. (Även detta fanns med i vår budgetmotion för 2021). Alla dessa tjänster köps idag av externa utförare och andra kommuner. Merparten av kostnaderna av köpt vård skulle kunna finansiera ett socialpsykiatriboende på hemmaplan även om det initialt är övergångskostnader. Vi tillstyrker majoritetens förslag med ett budgettillskott på 3 miljoner kronor.

För att lyckas med arbetet med barn och unga krävs också en rad förebyggande åtgärder. Barn som far illa i hemmiljön måste uppmärksammas. Barn som växer upp i missbruksmiljöer, barn med föräldrar som lider av psykisk ohälsa måste få samhällets stöd och bli sedda och lyssnade på. Vi stödjer den nya gruppverksamheten där Svenska kyrkan på Orust är huvudman och som syftar till att främja barns- och ungas psykiska hälsa. Orust kommun har även en hög kostnad för institutionsvård, särskilt gruppen unga vuxna i åldern 19-21 år. Vi har flera utomeuropeiskt födda som saknar gymnasiekompetens och som har svårt att få jobb. Vi vill upprätta aktiviteter och arbetshöjande insatser så att dessa kan bli självförsörjande.

Kristdemokraternas vision är en samhällsgemenskap mellan stad och land, mellan de som har mycket och de som har lite, mellan de som är födda på Orust eller som kommit hit senare. Vi vill se ett välfärdslofte som det går att lita på. Där vården och omsorgen finns för de som behöver den. Där vi ger barn och unga goda och trygga uppväxtvillkor och där äldre inte lämnas till ensamhet och isolering.

Kristdemokraterna på Orust vill skapa ett samhälle där friheten att forma sitt eget liv går hand i hand med ansvaret för våra medmänniskor. Vi vill att Orust ska växa och att många fler ska välja att bosätta sig här. Vi vill att våra skolor ska vara trygga mot mobbning och utanförskap och att kunskapsnivån ska öka, därför är det bra att kommunen infört ett samarbete mellan sektor lärande och sektor omsorg. Vi måste arbeta förebyggande så att barn och unga inte hamnar i utanförskap. Fler måste ha uppnått kunskapskraven när man lämnar skolan. Vi vill att barnomsorgen ska anpassas efter föräldrarnas behov och förskolan ska vara en trygg plats för våra minsta.

Ett angeläget mål för oss Kristdemokrater är att alla invånare ska kunna åldras med trygghet och värdighet. Äldre personer är en tillgång för hela samhället. Ett välfärdssamhälle kan i hög grad bedömas utifrån kriterier som respekt, tillvaratagande och omsorg om den äldre generationen. Vi vill att våra äldre på Orust ska ha inflytande i sin vardag och i samhället och att de ska ha möjligheter att leva ett aktivt liv.

Kristdemokraternas äldrepolitik utgår ifrån att varje människa är unik och att alla personer har samma absoluta och okränkbara värde. Vi vill att utvecklingen inom äldreomsorgen ska utvecklas till en mer personcentrerad omsorg där värdighet, kvalitet, tillgänglighet och jämlikhet ska vara ledorden. Kommunen ska ha en helhetssyn på människan som tar hänsyn till kroppsliga, själsliga, sociala och andliga behov. Kristdemokraterna vill öka insatserna som motverkar ensamhet och psykisk ohälsa. Både unga och gamla ska ha tillgång till en god psykiatrisk vård.

Vi vill införa ett äldresamtal med alla som fyllt 80 år. Vi vill införa en boendegaranti för alla över 85 år. Vi vill fortsätta att stimulera intraprenader.

Vi kan medge att Orust kommun har en högre skattesats än flera likvärdiga kommuner. Trots detta så ser vi inte att det är möjligt att sänka skatten mitt i en pandemi, i en demografiutveckling som ställer stora krav på kommunen och med en hög psykisk ohälsa bland både unga och äldre. Den finansiella inriktningen från budget 2020 kvarstår. Vi anser att den kommunala skattesatsen lämnas oförändrad och fastställs till 22,86. Istället för att sänka skatten under den kommande treårsperioden vill vi stärka förutsättningarna för att Orust kommun ska vara en bra arbetsgivare. Vår budget för 2022 med inriktning 2023-2024 följer riktlinjerna för god ekonomisk hushållning i enlighet med kommunallagen.

Vi vill försäkra oss om att personalen inom äldreomsorgen trivs på jobbet och har möjlighet att påverka sin arbetssituation. Vi vill därför höja deras löner med 700 kronor i månaden, samt anslå 3 mnkr extra som en särskild pott för arbetsledare att göra individuella lönepåslag

Vi vill fortsätta försäljningar av kommunala fastigheter som kommunen inte har användning av. Vi vill öka hastigheten på nybyggnationer. Vi vill att kommunen ska frigöra attraktiva tomter och göra det möjligt att fler ska kunna leva nära djur och natur. Vi vill se en snabbare process vid bygglovsansökan och tror att det blir möjligt när vi får digitalisering på plats. En snabb, säker och effektiv hantering kommer att gynna utvecklingen av kommunen.

Kristdemokraternas vision för Orust är:

Vi vill att Orust ska vara ett samhälle där ingen hålls tillbaka och ingen lämnas efter. Vi vill ha ett möjligheternas Orust där vi tillsammans gör varandra bättre.

Budgetförändringar jämfört med kommunstyrelsens budgetförslag.

Nedanstående förändringar utgår från budgetram 2021 och gäller från 2022 om inget annat anges.

- Budgeten bygger på oförändrad skattesats för hela planperioden, vilket innebär en skattesats på 22,86 kr och cirka 9 mnkr högre i skatteintäkter.
- I likhet med kommunstyrelsens förslag vill KD inte ha något generellt effektiviseringskrav motsvarande 1 % på samtliga sektorer år 2022. Det innebär att sektorerna har större möjlighet att möta framtida behov och göra omprioriteringar inom befintlig ram i enlighet med motionens intentioner.
- Resultatnivå och finansiella mål överensstämmer med kommunstyrelsens förslag.
- Budgetramen för sektor ledning och verksamhetsstöd minskas med 5 procent av den totala budgeten, vilket innebär 2,865 miljoner lägre budgetram än i kommunstyrelsens förslag. Avsikten är minskade projektkostnader och konsultverksamhet samt ökad effektivitet.
- Kristdemokraterna vill öka antalet tjänster i förskolan. Finansiering sker genom ett budgettillskott på 1,4 mnkr år 2022, ytterligare 1,2 mnkr år 2023 och därefter en minskad ram med 1 mnkr år 2024 eftersom satsningen också ska ske inom befintlig ram genom det slopade effektiviseringskravet på 1 % år 2022, vilket motsvarade 3,8 miljoner.
- Kristdemokraterna ställer sig bakom kommunstyrelsens förslag där 7,4 miljoner riktas till sektor omsorg för uppbyggnad behandlingsinsatser på hemmaplan i likhet med vad som anförs i motionen.
- Sektor omsorg får budgettillskott på 8,5 mnkr. Tillskottet avser en särskild riktad löneökning till personalen inom äldreomsorgen med 700 kr/månad samt en lönepott för arbetsledningen att fördela för individuell löneökning.
- Kristdemokraterna avsätter 0,8 miljoner kronor för finansiering av heltidstjänster inom sektor omsorg år 2024.
- Kristdemokraterna avsätter 2 miljoner kronor för 2022 och 1 miljon kronor 2023-2024 till en akutfond för ideella sektorn. Utrymmet finns inom kommunstyrelsens medel till förfogande.
- Kristdemokraterna aviserar att från de resurser avsatta till parkenhet inom kommunstyrelsens förfogande och där pengar ska tas till trädgårdsmästare, ska alla olika delar av ön få insatser av trivselhöjande art, i likhet med vad vi i anför i motionen.

Investeringar och nyupplåning

Kristdemokraterna föreslår samma investeringsnivå och nyupplåning under planperioden som i kommunstyrelsens förslag.

Budget 2022 med plan för 2023-2024

Driftsbudget

Driftsbudget (mnkr)	Budget Netto 2021	Budget Netto 2022	Plan bdg Netto 2023	Plan bdg Netto 2024
Politisk verksamhet	-12,5	-12,9	-12,5	-12,9
Sektor ledning och verksamhetsstöd	-57,3	-55,9	-55,4	-55,0
Sektor lärande	-390,2	-390,3	-392,3	-392,2
Sektor omsorg	-387,6	-403,1	-403,7	-402,6
Sektor samhällsutveckling	-73,2	-71,4	-70,8	-70,3
Affärsdrivande Vatten och avlopp	0,0	0,0	0,0	0,0
Affärsdrivande Renhållning	0,0	0,0	0,0	0,0
Ofördelad effektivisering, uppdrag till kommundirekt	0,8	0,8	0,8	0,8
Ofördelad budget (lön. pris, kap, hyra, lokalv, kost)	-14,3	-36,8	-59,1	-83,2
Summa nämndsverksamhet	-934,4	-969,7	-993,0	-1 015,4
Pensionskostn/skuldförändr. avseende semesterlön/arbetsgivaravg.	-21,4	-21,3	-21,0	-21,4
Försäljning fastigheter, mark	0,0	0,0	5,0	5,0
Återlagda kapitalkostnader (internränta)	12,3	12,3	12,6	13,0
Kommunstyrelsens medel till förfogande	-7,3	-12,4	-9,5	-8,5
Summa nettokostnad	-950,8	-991,0	-1 005,9	-1 027,2
Skatteintäkter	779,3	825,0	851,4	875,4
Generella statsbidrag	199,1	201,7	192,6	191,2
Finansiella intäkter	1,4	1,2	1,3	1,6
Finansiella kostnader	-10,5	-8,3	-10,1	-12,5
Årets resultat	18,5	28,6	29,2	28,4

Ramförändringar mellan åren

Ramförändringar mnkr	År 2022	År 2023	År 2024
Politisk verksamhet			
Ingående budget	12,5	12,9	12,5
Satsning/prioritering	0,4	-0,4	0,4
Ny budgetram	12,9	12,5	12,9
Sektor ledning och verksamhetsstöd			
Ingående budget	57,3	55,9	55,4
Satsning/prioritering	1,4	-0,5	-0,4
Effektiviseringskrav	-2,9		
Ny budgetram	55,9	55,4	55,0
Sektor lärande			
Ingående budget	390,2	390,3	392,3
Volymförändring övergripande resursfördelningsmodell	1,2	3,2	0,9
Effektiviseringskrav, skolskjutsupphandling	-2,5	-2,5	
Satsning/prioritering	1,4	1,2	-1,0
Ny budgetram	390,3	392,3	392,2
Sektor omsorg			
Ingående budget	387,3	403,1	403,7
Volymförändring övergripande resursfördelningsmodell	-0,1	2,7	0,1
Satsning/prioritering	15,9	-2,1	-1,2
Ny budgetram	403,1	403,7	402,6
Sektor samhällsutveckling inkl. miljö och bygg			
Ingående budget	69,7	71,4	70,8
Satsning/prioritering	1,7	-0,6	-0,5
Ny budgetram	71,4	70,8	70,3

Politiska prioriteringar

Kristdemokraterna vill göra följande politiska prioriteringar under planperioden:

Miljö och Bygg

Kristdemokraterna har under ett par års tid motionerat och drivit frågan om att digitalisera bygglovsprocessen. Att påskynda den utvecklingen/processen skulle göra det möjligt att spara pengar på Miljö och Byggsektorn. En digitalisering skulle innebära kortare handläggningstid, minskade kostnader och en snabbare hantering av bygglovsärenden. Tydlighet i ärendehantering är också viktig både för kommunen och den sökande så ärendehantering blir så rätt som möjligt från början. Det har varit trögt och inte förrän under senare del av 2020 då Ernst och Young fick i uppdrag att granska verksamheten blev den bristande situationen helt uppenbar. Långa väntetider som ledde till att avgifterna sjönk och intäkterna minskade. Dålig arbetsmiljö med höga sjukskrivningstal särskilt bland gruppen bygglovshandläggare. Nu är processen i rullning för en stor verksamhetsförändring under 2022. Sektor miljö och bygg ska införlivas i samhällsutveckling. Detta välkomnar vi Kristdemokrater. Vi avsätter i enlighet med majoriteten 1,8 miljoner till fler handläggare, (1,2 mnkr för 2022 och 0,6 mnkr för 2023-24). Digitaliseringen är den kanske enskilt viktigaste åtgärden för att frigöra personal till andra uppgifter och bör därför vara en prioriterad fråga inom alla verksamheter.

Orust kommun ska ha en aktiv roll att stödja företagare som är intresserade av att flytta hit och investera i vår kommun exempelvis, hjälp med tillståndshantering. Här behövs en stor insats för att komma tillrätta med de långa handläggningstiderna för bygglov och förhandsbesked.

Orust kommun har en del svartbyggen som förvaltningen inte hinner bevaka. Ett exempel är då kommunen skulle dra en av sina vandringsleder, fick denna dras om i en annan riktning på grund av att

det låg ett svartbygge som vandringsleden kom för nära. Vårt förslag är att inrätta sommararbeten för ungdomar som kan jämföra flygfoton med kartor för att se om det finns avvikelser. Om den unge har moped eller A-traktor kan den unge sommararbetaren åka ut och fotografera avvikelserna på plats. Ett sätt att upptäcka svartbyggen och att ge unga sommararbeten.

Sektor Samhällsutveckling

Orust kommun står inför stora investeringar och samhällsutveckling och därför är det angeläget att kommunen i samverkan med andra aktörer lyckas ta tillvara den potential som finns och utveckla densamma. Kommunens planer på utbyggnad ställer stora krav på VA-området och renhållning.

I vårt budgetunderlag för 2021 påpekade vi Kristdemokrater vikten av att våga satsa för att vi ska kunna få fler invånare till kommunen. Lägenheter och byggklara tomter stod högt på prioriteringslistan. Vi föreslog att Orust kommun skulle snabba på VA-utbyggnadsprocessen och föreslog att upplåningen skulle höjas med 50 miljoner för 2021 till utbyggnaden av VA-nätet. Vårt förslag fick avslag men senare, vid fullmäktige den 15 april 2021 beslutades enhälligt att tidigarelägga investeringsprojektet med 50 miljoner kronor.

I majoritetens budget för 2022 med plan för 2023-2024 är investeringsnivån hög. 100 miljoner kronor för 2021, 150 miljoner kronor för 2022 och plan för 2023 med 200 miljoner kronor och 2024 200 miljoner kronor. Vi ställer oss bakom majoritetens investeringsförslag.

Orust som företagskommun

Orust kommun måste bli bättre på att ta tillvara företagsamheten, att bemöta och stötta företagare som vill utveckla sin verksamhet. Bättre på att stötta företag som vill bygga ut och vill bygga nytt. Det är företagen som skapar jobb och pengar till vård, skola och omsorg. Orust har många fantastiska företag som måste få möjlighet att utvecklas och växa. Vi Kristdemokrater säger ja till boende nära vatten och nej till tvångsanslutning av fastigheter till kommunalt vatten och avlopp. Vi föreslår kommunen att i den nya översiktsplanen, ÖP peka ut ett antal LIS-områden, landsbygdsutveckling i strandnära lägen, för att bygga bostäder nära vatten. Ett större utbud med strandnära tomter skulle även öka inflyttningen och intresset att etablera sig på Orust. Kommuner kan i sin översiktsplan peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, så kallade LIS-områden. Syftet är att långsiktigt stimulera den lokala och regionala utvecklingen på landsbygden.

Det senaste året med pandemi har lett till stora svårigheter för många företag att överleva. Ekonomiska och finansiella effekter har drabbat många länder i Europa mycket hårt, Sverige har i jämförelsen klarat sig bra. Den ekonomiska utvecklingen på Orust ser bättre ut än vad vi kunde hoppas efter den ekonomiska kris som uppstod i samband med covid-19 pandemin. De närmaste åren tilltar utmaningen av välfärdens finansiering, allt fler äldre ska försörjas av en minskande andel i befolkningen i arbetsför ålder. Detta står mycket tydligt i statistiken kring Orust kommuns framtid. För att klara utmaningen måste förutsättningarna kring företagande förbättras. Det är genom framgångsrika, välmående företag de resurser skapas som gör det möjligt för oss att finansiera vår välfärd.

Sedan 2001 sammanställer svenskt Näringsliv en årlig ranking av Företagsklimatet i Sveriges 290 kommuner. Syftet med rankingen är att visa var i Sverige det är mest gynnsamt att starta och driva företag. Detta är en viktig information som läses av investerare och företag. I 2020 års ranking hamnade Orust kommun på 283:e plats av 290. För 2021 ser det inte bättre ut. Detta var dessutom en nedgång från föregående år. Vi kristdemokrater anser att det är viktigt hur kommunen arbetar med mål och styrning, ledarskap och dialog med det lokala näringslivet, för att kunna åstadkomma ett bättre företagsklimat. Ett bra företagsklimat leder till fler företag och fler arbetstillfällen. I Sverige har vi valt att decentralisera stora delar av det offentliga uppdraget. Detta i sig leder till att kommunen hanterar många frågor som är direkt avgörande för människors möjligheter att förverkliga sina drömmar. Det handlar om olika tillstånd, tillsyn och bygglov, tillgången till mark och lokaler. Vi kristdemokrater menar att det är i de dagliga kontakterna som företagsklimatet framträder, vilket bemötande får du i kontakt med kommunens handläggare. Vi tror inte att det räcker med att delegera jobbet till en näringslivsutvecklare eller näringslivsdirektör. Företagsklimatet börjar i kommunens högsta topp och vilka värderingar som finns där. Sedan sipprar detta ner i kommunens alla led via chefer till medarbetarna som i sin tur möter företagaren.

Vi föreslår att kommunen genomför en undersökning med våra företag för att få svar på frågor som förtroende, dialog och framtidsvisioner. Detta kan ske i samband med att dialog förs med befolkningen

inför översiktsplan. Att kommunen därefter utarbetar en näringslivsplan med tydliga mål för att förbättra Orust företagsklimat.

Kompetensbaserad rekrytering

Under år 2020 och första halvan av 2021 har Ernst & Young granskat/genomlyst några av kommunens verksamheter. Genomlysningarna har bl a handlat om att belysa den strukturella styrningen såväl som den informella organisationskulturen och kvaliteten på levererade tjänster. E&Y konstaterar att det saknas en välfungerande ledning och styrning på flera organisatoriska nivåer. I en granskning av en verksamhet konstaterar E&Y att; Genomlysningen visar sammantaget att det finns ett omfattande missnöje, samarbetsproblem och brister vad gäller styrning och ledning. Roller och ansvar är inte tydliga, likaså saknas en gemensam bild av vilken servicenivå man ska erbjuda. Arbetet är ineffektivt. Uppenbarligen finns det ett behov av att se över vilken rekryteringspolicy kommunen bedriver.

Kommunen har möjlighet att anställa vem de vill. Det finns dock viss lagstiftning som måste beaktas. Objektivitetsprincipen, företrädesrätten och förbud mot diskriminering måste beaktas vid rekryteringsförfarandet. Hur platsannonser och kravspecifikationerna utformas och vem som ska anställas är ett arbetsgivarbeslut. I annonser brukar meritvärderingar vara vanliga som utbildning, erfarenhet, personlig lämplighet etc.

Idag är det viktigare än någonsin att anställa rätt personer med rätt kompetens. Vi menar att CV kanske inte avspeglar allt i den sökandes kompetens. Det finns även risker med omedveten felaktig bedömning av HR eller den tilltänkta sektorn som kan ha en mer positiv eller negativ åsikt om vissa utbildningar eller andra erfarenheter. Vid vissa rekryteringar kan det finnas förmågor eller egenskaper som är extra viktiga. För att på ett bättre sätt få rätt underlag för bedömningen kan man låta den sökande genomgå arbetspsykologisk testning. Det finns olika typer av testning som skapar en bild av personen ur olika perspektiv, egenskaper, förmågor eller begåvning. När kommunen ska rekrytera till en tjänst med komplexa arbetsuppgifter kan en test verifiera en kandidats begåvning och intellektuella förutsättningar för just den tjänsten. Vi kristdemokrater vill att kommunen ska se över sin rekryteringspolicy och införa en metod med testning. Vi föreslår att kommunen mer generellt inför arbetspsykologiska tester vid nyrekrytering.

Ekonomi

För att kunna möta framtida utmaningar är en långsiktigt god ekonomisk hushållning nödvändig. Vi vill i vårt budgetförslag leva upp till det finansiella målet om en resultatnivå på minst 2 procent av verksamhetens kostnader 2022 med plan 2023-2024.

I vår förra budget sa vi nej till alla effektiviseringskrav som majoriteten hade på sektorerna. I årets budgetförslag har majoriteten tagit bort effektivitetskravet på alla verksamheter. Det välkomnar vi! Kristdemokraterna anser att effektivitetskraven ska gälla administration och byråkrati och inte besparingar på människonära verksamheter. Orust kommun har tillförts mycket statsbidrag under 2020 som bidrog till årets positiva resultat. En liknande utveckling ser vi även för 2021. Vi menar dock att situationen har försvärats mycket under coronapandemin. Fler personer har blivit friställda, mist sina jobb. Fler fall av våld i hemmet, omhändertagna barn, behov av skyddat boende, äldres isolering och ensamhet. Sammantaget leder detta till högre kostnader. I detta läge ser vi Kristdemokrater inte att det är möjligt att spara på verksamhet som handlar om människors hälsa och trygghet. Därför säger vi nej till majoritetens skattesänkning.

Äldreomsorg, ÄO – Vård och omsorg VoO

Äldre ska bemötas med respekt och ges makt och inflytande över sin livssituation.

För att möjliggöra detta, måste utskottet för omsorg ha ett tydligt fokus på demografiutveckling, samt de äldres behov och önskemål. Därför är det bra att Omsorgsutskottet tagit fram en äldreomsorgsplan. Det ligger i helt i linje med hur vi kristdemokrater anser att man måste arbeta strategiskt och målinriktat för att klara av framtida utmaningar inom omsorgen. Utan visioner och planer blir verksamheten lätt ”ad-hock” betonad. Men vi vill gå längre i våra insatser och genomföra bl a en boendegaranti, äldresamtal, fler äldreboenden och boenden anpassade till demenssjuka, liknande ”Demensbyar”.

Grundprincipen idag i Orust kommun är, att individer enbart är aktuella för en plats på omsorgsboenden om de dygnet runt har omfattande vård- och omsorgsbehov som inte kan tillgodoses i hemmet. Med det som utgångspunkt har en prognos gjorts som utgår ifrån att 3,2 procent av befolkningen äldre än 65 år kommer att vara i behov av särskilt boende. Det skulle innebära att antalet platser utifrån 2020 års befolkningsprognos skulle öka med 27 platser fram till 2030. Detta är i underkant räknat enligt kristdemokraterna. Vi vill därutöver införa en Boendegaranti för alla över 85 år. Om den äldre så önskar av skäl som otrygghet, ensamhet eller isolering ska de ha rätt till att få ett särskilt boende oavsett fysiska vårdbehov. En ökning av detta slag är omöjligt att rymma inom befintliga enheter, varför vi kristdemokrater föreslår att projektering av ett nytt större äldreboende genast ska påbörjas. Det skulle vara ett modernt attraktivt boende med förutsättningar för en bra arbetsmiljö där personalen skulle kunna arbeta resurseffektivt både vad gäller yta och personal. En trygg boendemiljö för våra äldre invånare.

Ett sätt att motverka otrygghet hos den äldre i förhållande till det egna åldrandet är att kommunen erbjuder äldre ett samtal om livssituationen. Frågor om oro, ensamhet, boende kan belysas genom att kommunen genomför ett äldresamtal en gång per år med alla som innevarande år fyllt 80 år.

Äldresamtal ska erbjudas av hemsjukvårdsteam till den som fyllt 80 år och som inte har hemtjänst eller bor i särskilt boende

Orust kommun har ett pågående digitaliseringsarbete på gång inom alla sektorer. Utvecklingen av att med digitala verktyg förbättra och underlätta inom omsorgen pågår för fullt. Detta är en viktig del av utvecklingsprocessen inom omsorgen. Våra äldre i Orust kommun har rätt till en likvärdig och kvalitetssäkrad vård, omsorg, hemtjänst och service oavsett på vilken av öarna man bor. Här har digitaliseringsprocessen en stor uppgift. För att säkerställa att så sker bör tillsyn, uppföljning och genomlysning av verksamheten ske kontinuerligt. Omsorgsutskottet bör få i uppdrag att arbeta strategiskt kring utveckling av kvalitet och likvärdighet. Det är politikerna som har ansvaret inte tjänstemännen.

Valet om hur man vill bo är en viktig fråga även då man blir äldre. Intresset och mängden intressenter för trygghetsbostäder, som svarade på den intresseanmälan som sändes ut till alla över 65 år, visar på detta väldigt tydligt. I kommunens SWOT-analys framgår klart att vi har en brist på diversifierade bostäder. Kommunen behöver utveckla boendet av Seniorboenden, äldreboenden inom den ordinarie boendemarknaden samt mer anpassade äldreboenden. Mångfald kan utvecklas tillsammans med både fristående aktörer som de kommunala. Omsorgsutskottet bör få i uppdrag att tillsammans med andra utskott undersöka, planera och initiera olika boendalternativ med olika inriktningar inom framtidens äldrevård i enlighet med äldreomsorgsplanen.

Det kan t ex vara ett demensbyconcept, (en demensby kan beskrivas som ett boende med både inom- och utomhusmiljö inom vilken personer med demenssjukdom kan röra sig fritt och säkert), boende med särskild avdelning för språklig inriktning eller boende dit man får ta med sitt husdjur då man flyttar in. Antalet korttidsplatser måste säkerställas.

Orust kommun är en kommun med varierande landskapsbild, med många öar och långa avstånd. Därför bör kommunen utveckla ett kluster där äldreboenden, hemtjänst och andra träffpunkter samlokaliseras. Platser där personalresurser, medicinsk kompetens och service kan effektiviseras. Under pandemin har tekniken hjälpt oss att mötas via Zoom. Fler planeringstillfällen kan göras via Zoom innan varje arbetsdag för att på det sättet spara tid och resor. Genom ett dylikt arbetssätt kan vi få personalresurser till kvalitetstid istället för till restider.

Förbättrade villkor för personalen

Kvalitativ äldreomsorg förutsätter ett personcentrerat bemötande där personalen kan skapa en trygg miljö och en personlig relation med den äldre. Tyvärr är inte alltid arbetsvillkoren tillräckligt bra och löneläget är ofta för lågt. Många hemtjänsttagare möter dessutom alltför ofta många olika personal under en tvåveckorsperiod. Det skapar otrygghet för de äldre och sämre möjligheter för personalen att göra ett bra jobb. Det behövs krafttag för att förbättra villkoren för personal inom äldreomsorgen. Det statsbidrag som betalas ut under en flerårsperiod för att kvalitetssäkra äldreomsorgen bör användas fullt ut till att höja kompetensen och öka kvaliteten inom omsorgen. För Orust kommun motsvarar detta cirka 14 miljoner kronor.

Inom sociala förvaltningen har ofta cheferna ansvar för ett flertal medarbetare vilket ställer stora krav på cheferna. För att avlasta chefernas tuffa arbetssituation bör undersköterskor specialutbildas för att kunna fungera som arbetsledare under sin chef. Om man ger dessa specialutbildade undersköterskor utökade befogenheter samt ett lönepåslag så förstärks ledningsfunktionen. Omsorgsutskottet bör få i uppdrag att se över ett sådant förfarande.

Pandemin har satt i blyxtbelysning att vi inte alltid har en jämlik vård. Vården och omsorgen till äldre fick inledningsvis stå tillbaka för behoven av slutenvård. Detta sista 1 ½ året har också pekats på en stor ensamhet, allra mest bland våra äldre. Omsorgsutskottet bör få i uppdrag att arbeta för en bättre samverkan mellan den kommunala hälso- och sjukvården och äldreomsorgen. Rörligheten bland sjuksköterskor är fortsatt stor och påverkar rekryteringar. Bemanningen behöver samordnas för att underlätta rekrytering av sjuksköterskor till både äldreomsorg och hemsjukvård.

Riksdagen har tillkännagivit, (en majoritet i Riksdagen har beslutat) att det nu bör finnas en medicinskt ansvarig rehabiliterare, MAR i varje kommun. Kunskapen om rehabiliteringens betydelse behöver lyftas inom såväl socialtjänst som hälso- och sjukvård. Inställd eller utebliven rehabilitering innebär förlorade funktionsförmågor som riskerar att bli permanenta. Coronapandemin har fått fler att inse betydelsen av en välfungerande rehabilitering. Såväl regioner som kommuner behöver förbättra rehabiliteringsinsatserna. Därför vill vi kristdemokrater inrätta en medicinskt ansvarig rehabiliterare, MAR i Orust kommun. Genom MAR bör Orust kommun ta fram en handlingsplan för vad som ska göras, vem som gör vad och hur det följs upp. Rehabiliteringen bör få en starkare plats i välfärden. Pengar kan tas från statsbidragen till Äldreomsorgen.

Inom sektor omsorg finns ett flertal utmaningar inom en snar framtid. Kompetensförsörjningen är en av de tuffaste utmaningarna för äldreomsorgen. Rätt bemanning skapar kvalitet och trygghet för den enskilde inom äldreomsorgen. Kommunen måste ha beredskap för de pensionsavgångar som står för dörren. Idag har kommunen 167 personer anställda i åldern 50-59 år. Över 60 år är det 96 personer som inom en snar framtid kommer att gå i pension. Kommunen måste arbeta långsiktigt för att ha beredskap för personalförsörjningen inför kommande pensionsavgångar. Omsorgsutskottet föreslås inrätta en strategi för hur man attraherar, rekryterar, introducerar, utvecklar och fortbildar samt behåller personalen som har rätt kompetens inom omsorgen. Detta är synnerligen aktuellt under de kommande åren då mycket statsbidrag utbetalas för att stimulera kvalitetshöjande insatser inom äldreomsorgen.

Vilken sorts kompetens behövs i Orust kommun?

I Orust kommun har antalet administratörer ökat med 26 procent mellan 2008 – 2020. Under samma period har antalet anställda inom äldreomsorgen, vård och omsorg samt funktionsnedsättning endast ökat med 6-7 procent. Sammanvägt medel för samtliga kommuner är en ökning på 2,5 procent administratörer. Vi kristdemokrater tycker att det är angeläget att satsa på verksamhet och personal direkt riktat till människor. Administrationen kan effektiviseras. Det är svårt att se om detta vägval med att anställa en så stor andel administratörer är en medveten inriktning men bör vara en väckarklocka för kommunens HR-avdelning och en analys vore på sin plats.

Orust var tidiga och ivriga att införa heltid som norm, arbetet började redan 2016 och beräknas vara helt genomfört vid ingången av 2023. Orust har idag specialiserade tjänster för schemaläggning och har även utbildat sina schemaläggare. Det är av största vikt att schemalägga så att det blir bra för verksamheten men även ekonomin ska hålla samt lagar och avtal följas. I april kom slutrapporten om arbetet som genomförts. En slutsats som drogs i rapporten var att: ”För att skapa en effektiv bemanning som kan möta de kommande utmaningarna heltid som norm i förlängningen medför, samt svara upp mot att hushålla med kommunens resurser, behöver funktioner och rutiner utvecklas”. slut citat. Vi kristdemokrater tror att det kommer att bli en stor utmaning för chefer att klara av att hålla i och hålla ut i denna process. Det är ett förändringsarbete av kulturer och organisationer.

Det finns flera studier som visar att då man växlar upp till heltid i kommunerna så behövs ett tillskott i budget som motsvarar 2 procent av arbetstiden. Sektor omsorg har tidigare fått tillskott på 3,5 miljoner kronor för att täcka kostnaden för heltid. Under åren 2022-2023 så täcks behoven upp av statsbidragen men för 2024 behövs ett tillskott på 0,8 miljoner då behoven ligger på 4,3 miljoner kronor.

Vi kristdemokrater menar att det är av största vikt att ett utvecklingsprogram och uppföljningsprocess hela tiden är aktuell för att säkerställa heltidens kvalitet och kostnadseffektivitet. Vi vill inte ha en framtida konsekvens där pengarna inte räcker och man måste sänka bemanningstalen.

Individ och Familjeomsorg IFO

Alla barn har rätt till goda uppväxtvillkor och inget barn ska behöva uppleva våld eller förtryck. Att skydda och stödja utsatta barn och unga är en central uppgift. Barnkonventionen som nu är svensk lag måste genomsyra socialtjänstens arbete. Att tidigt identifiera barn och unga i riskzonen och att stödja familjer i behov av hjälp, kräver en helhetssyn där det familjecentrerade arbetssättet och familjecentralen är viktig. Samverkan mellan skola, socialtjänst, polis samt föreningsverksamhet ska värnas. Sekretess ska inte vara ett hinder för samverkan. Föräldrar är de mest betydelsefulla personerna i ett barns liv och uppväxt. Även om samhället aldrig fullt ut kan ersätta föräldrarna i deras roll, så kommer situationer uppstå där en förälders förmåga inte räcker till. Om detta händer måste samhället ingripa för att säkerställa att barnet får såväl trygghet som omsorg. Detta ska då ske på ett skyndsamt sätt och samtidigt uppfylla de krav som ställs i lagstiftningen

Placeringar av barn och unga har inte minskat inom Orust kommun utan tvärtom ökat. När ett barn har placerats i ett familjehem är det av yttersta vikt att familjehemmet/jourhemmet är godkänt, att det genomförs kontinuerliga besök i familjehemmet för att säkerställa den unges trygghet. Omsorgsutskottet bör få i uppdrag att införa en plan för hur Orust kommuns placerade barn ska få kontinuerliga besök av ansvarig socialsekreterare.

Vi har även enligt BUP, Barn och ungdomspsykiatri en högre sjukskrivningsgrad med psykisk problematik hos vuxna. Problematiken finns även hos barn. Den socioekonomiska strukturen på Orust visar att fler invånare i kommunen har en psykisk problematik än likvärdiga kommuner. Vi har även en hög andel personer/familjer från Göteborg och de större städerna med problematik söker sig till Orust. Enligt KOLADA har kommunen en hög procent missbrukare i relation till jämförbara kommuner.

Kristdemokraterna förordar mer förebyggande insatser för att komma in tidigt i de ungas problematik, för att på det sättet kunna motverka skolskolk, missbruk, snatterier, språkproblem, utanförskap och en destruktiv livsstil. Vi vill införa mer förebyggande insatser på hemmaplan som aktivitetshus, ”vuxna på byn” samt stödinsatser för de som hamnat i utanförskap.

Det är också angeläget att tidigt bromsa en utveckling med permanentade försörjningsstöd. Socialtjänsten behöver ha en tätare kontakt med personer i behov av försörjningsstöd. Det bör även upprättas en tydlig plan för att hjälpa varje individ till egen försörjning. Alla som kan och förmår ska försörja sig själva. Vi kristdemokrater anser att försörjningsstöd och andra ersättningar i så stor utsträckning som möjligt ska vara kopplade till någon form av motprestation.

Under 2020 ökade kostnaderna för institutionsvård i kommunen för gruppen vuxna i åldern 19-21 år, med en sammansatt och komplex problematik. De öppna vårdformer som prövats har inte räckt till. För att vi ska lyckas med fler och rätt anpassade hemmaplanslösningar så krävs det att det finns tillräckligt med bemanning inom Barn och Unga. Hemmaplanslösningar kräver både mer tid och kompetens. Vi kristdemokrater anser det nödvändigt att anställa en samordnare för allt hemmaplansarbete. Vi avsätter i likhet med majoriteten 0,8 miljoner kronor till detta.

Vi vill anlita jourfamiljer som kan gå in under kortare period då kommunen hittar rätt familjehem. Vi vill rekrytera och utbilda fler familjehem och attrahera fler till att bli kontaktpersoner. Vi vill att omsorgsutskottet får i uppdrag att ta fram en strategi för hur denna rekryteringen ska gå till.

Alla människor är olika och alla har rätt att vara med i samhället på lika villkor. Kommunens funktionshinderspolitik ska handla om att riva hinder så att alla ska kunna bli sitt bästa jag. Personer som har en funktionsnedsättning har rätt till stöd och hjälp i vardagen för att kunna leva ett självständigt liv. Lagen om stöd och service, LSS, socialtjänstlagen, SoL och hälso- och sjukvårdslagen, HSL syftar till att människor med funktionsnedsättning ska kunna leva som andra och genom insatserna försäkras goda livsvillkor.

I föregående årsbudget från kristdemokraterna drev vi frågan om att införa korttidsvistelse LSS i egen regi i Orust kommun samt boendestöd. Dels för att underlätta för närstående som idag skjutsar sina anhöriga till andra kommuner men även för att det skulle bli mer kostnadseffektivt att bedriva verksamheten på hemmaplan. I majoritetens budgetförslag finns nu detta med för 2022 och man avsätter 1,5 miljoner

kronor för att starta upp denna verksamhet. Vi tillstyrker detta förslag och avsätter 1,5 miljoner kronor för uppstart av korttidsvistelse.

Det är även glädjande att boendestödet nu är på plats i kommunen. Redan initialt visar sig detta arbete ge resultat både av bättre livskvalitet för den enskilde samt kostnadsminskningar. Vi ansluter oss till majoritetens förslag om att boendestödet ska tillföras 2,1 miljoner kronor under 2022.

Förebyggande arbete ANDT

Missbruk är ett hot mot folkhälsan. Kommunen har det yttersta ansvaret för att personer med missbruksproblem får den vård och hjälp de behöver för att komma ifrån missbruket. Beroende och missbruk gör att den enskildes frihet går förlorad och i värsta fall en död i förtid. Kommunen har en högre andel missbrukare i jämförelse med likvärdiga kommuner. Pandemin har inte gjort situationen bättre och därför krävs stor uppmärksamhet på utvecklingen bland våra riskpersoner.

Projektet Karins trädgård är ett initiativ mellan socialtjänsten och Svenska kyrkan som handlar om att motverka ensamhet och finnas som en samtalspartner vid torget i Henån. Pandemin försvårade arbetet men trots det så har utvärderingen av insatsen visat goda resultat. Vi förordar fortsatt insats i Karins trädgård och fler liknande insatser.

Det är angeläget att vår kommun vidtar förebyggande åtgärder för att hålla alkoholkonsumtionen låg bland våra unga, inte minst eftersom de personer som debuterar tidigt inte sällan har ett riskbeteende kring alkohol och droger samt lider av psykisk ohälsa. Ett framgångsrikt alkoholpreventivt arbete och insatser för att tidigt fånga upp ungdomar med alkoholproblematik är viktigt, framför allt för de drabbade personerna och deras familjer men även ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Vi vill även betona vikten av ett narkotikafritt samhälle.

Det senaste året har oroande uppgifter framkommit om ett ökat narkotikatestande bland skolungdomar i kommunen. Kristdemokraterna vill ha ett mer effektivt förebyggande arbete och en god vård och behandling för de som fastnat i missbruksberoende.

Skolorna i Orust kommun ska ha en arbetsmiljö fri från Tobak, Alkohol, Narkotika och Dopingpreparat.

Det är viktigt att skolan regelbundet arbetar med förebyggande insatser i form av attityd- och värderingsförändringar. Skolan ska påverka elevernas självkänsla och inställningen till användandet av droger.

Skolledningen ansvarar för att lärarna kontinuerligt får information i drogrelaterade frågor. Vid eventuell misstanke eller ett konstaterande av detsamma ska en handlingsplan omgäende upprättas. Tobak ska vara förbjudet under skoltid på hela skolområdet.

Det är värt att notera att äldres alkoholkonsumtion har ökat under de senaste åren i jämförelse med andra grupper men också i absoluta tal. Därtill har den alkoholrelaterade dödligheten ökat bland äldre.

Vi kristdemokrater menar att alkoholkonsumtion ska vara en fråga i diskussionen med de äldre i vårt föreslagna äldresamtal.

Civilsamhället

Föreningar, organisationer, kyrkor och samfund, sociala företag, kulturföreningar och andra ideella initiativ spelar en stor roll för vårt samhälle. Under pandemiåret har ensamhet och isolering brett ut sig och många äldre vänder sig till ideella samtalslinjer samtidigt som Barnens rätt i samhället, (BRIS) rapporterar en kraftig ökning av samtal. De ideella organisationerna erbjuder inte bara hjälpverksamhet till behövande på ett sätt som det offentliga sällan klarar eller meningsfull gemenskap inom en rad områden för sina medlemmar och andra. De erbjuder ofta också människor som saknar sysselsättning ett meningsfullt alternativ till passivitet. Likt företagen, har civilsamhällets organisationer fasta kostnader i form av hyreskontrakt, löpande kostnader etc. Under pandemiåret har verksamheten blivit lidande och trots större efterfrågan av stöd och hjälp har insatser och intäkter varit allt mindre. Kristdemokraterna menar att det vore förödande om civilsamhällets organisationer får sådana ekonomiska problem att de inte kan upprätthålla sin verksamhet. Det krävs ett ekonomiskt stöd till föreningslivet. Vi vill avsätta pengar till en akutfond dit föreningar och ideella kan ansöka om stöd för sin verksamhet. Till detta ändamål avsätter vi 2 miljoner kronor för 2022 och 1 miljon kronor varje år 2023-2024.

Idag har Orust kommun strandstädarlag, skogsvårdslag, bilvårdslag etc. Vi kristdemokrater skulle även vilja införa ett fornminnesskötarlager. Många av våra fornminnen är överväxta och behöver tas fram med en varsam hand. Skogsvårdslaget gör sina röjningar men fornminnena måste få ta tid att tas fram och göras rena med försiktighet. Vi vill inrätta ett fornminnesskötarlager.

Lärande

Skolan har en viktig uppgift att ge varje elev kunskaper som är nödvändiga för att leva och verka i ett modernt samhälle och att tillsammans med föräldrarna fostra eleverna till ansvarskännande medborgare.

Skickliga lärare är en påvisbar faktor i skolan samtidigt som tidiga insatser till elever med stora behov är en annan. Elevehälsan är också en framgångsfaktor, elever som mår bra lär sig bättre. Alla barn har rätt till en bra skola. Skolan ska präglas av kunskap och bildning. Tidiga åtgärder och stöd till de som kommer inflyttande till Sverige/Orust är angelägna åtgärder och studieresultaten ska följas.

Sektor lärandes fokus ska ligga på att öka elevernas måluppfyllelse, säkerställa betyg och bedömning samt skapa trygghet, studiero och en ökad närvaro.

Kristdemokraterna menar att det är angeläget att våra skolor har resurser att stödja elever och vidmakthålla den goda arbetsmiljön som flera av våra skolor på Orust har. Goda resultat ger möjligheter för våra unga att få en bättre start i livet.

Det är positivt att kommunen finansierar ett samverkansprojekt mellan sektorerna lärande och omsorg under åren 2021-2022. Barn och unga i mellanstadiet och högstadiet har av olika skäl haft svårigheter att nå målet med godkända betyg. Det nu riktade uppdraget genom ökad samverkan mellan lärande och omsorg syftar till att arbeta förebyggande så att barn och unga inte hamnar i utanförskap och att på sikt skapa förutsättningar för att höja andelen elever i Orust kommun som klarar av att fullfölja sina studier.

Skolskjuts

Enligt majoritetens budgetförslag så planeras färre antal bussar i den nya skolskjutsupphandlingen. Detta beror på ruttoptimering och förändrade skoltider enligt majoriteten. Det ger samtidigt en besparing på 2,5 miljoner kronor från halvårsskiftet 2022 och cirka 5 miljoner i besparing 2023. I den beräknade effektiviseringen ingår också att kommunen gör ett avrop i avtalet för närbussar.

Kristdemokraterna har ett antal gånger ställt frågan om hur säkerhetsaspekterna är analyserade och bedömda tillräckligt säkra för de barn som nu måste vistas gående på smala vägar, morgon och kväll till sin skolbusshållplats. Vi har även frågat oss om det nya avtalet om skolskjutsar med de medföljande konsekvenserna är godtagbara utifrån Lagen om Barnkonventionen artikel 3 och 4?

Från 1 januari 2020 är Förenta Nationernas konvention om barns rättigheter svensk lag (2018:1197).

Beslutet innebär ett förtydligande av de rättigheter som följer av Barnkonventionen. Dessa rättigheter ska beaktas av domstolar, rättstillämpare och beslutsfattare. Barnens rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar för att skapa en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt i all offentlig verksamhet.

I artikel 3 står följande: Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.

I artikel 4 står det: Konventionsstaterna ska vidta alla lämpliga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att genomföra de rättigheter som erkänns i denna konvention. I fråga om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter ska konventionsstaterna till fullo utnyttja sina tillgängliga resurser för att vidta sådana åtgärder.

Det avtal som vi fått information om angående skolskjutsar leder till en del oönskade effekter. Ett antal barn, kommer att få en betydligt längre sträcka att gå till sin skolskjuts. Hur långa sträckor det handlar om och på vilka vägar är inte ännu presenterat, inte heller hur många barn som drabbas och i vilken ålder dessa är. Dessa barn ska avverka promenadsträckor årets alla skoldagar, sommar som vinter.

Vi kristdemokrater undrar, om detta beslut att låta barn gå längre sträckor till och från sin skolskjuts, är att uppfylla Barnkonventionens intentioner i artikel 3 om att vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Att göra besparingar på skolskjuts på bekostnad av barnens bästa är inte i linje med hur vi Kristdemokrater ser på barns bästa. Därutöver kommer svåra

bussbyttessituationer uppstå om än för kortare tid. Vi utgår ifrån att innan skolskjutsen ska träda ikraft så har alla säkerhetsaspekter utretts och frågan analyserats utifrån barnens bästa

Förskolan

Förskolan är den omsorgsform som allra flest föräldrar väljer till sina barn. Av landets alla barn i åldern 1-5 år var strax över 85 procent inskrivna i förskolan januari 2019. Skolverkets rapporter och Skolinspektionens kvalitetsgranskning visar att såväl personal som föräldrar anser att barngrupperna är för stora. Vi har även ett stort antal barn med särskilda behov som kräver mer uppmärksamhet och stöd.

Skolverket anger som riktmärke för antalet barn per barngrupp för åldern barn 1-3 år ska barngruppen inte överstiga 6-12 barn. För åldersgruppen 4-5 år bör barngruppens storlek vara nio, högst 15 barn. I Orust kommun ligger barngrupperna runt 15,5 barn.

I dessa grupper finns flera barn med särskilda behov vilket gör arbetssituationen för personalen mycket tungarbetad samt situationen för övriga barn otrugg. Alla barn måste få stöd och trygg omsorg oavsett vilka behov barnet har.

KKIK, Kommuners kvalitet i korthet är ett nationellt nätverk som har funnits sedan år 2006. Idag omfattar detta 260 av Sveriges 290 kommuner. Här kan kommuner jämföra resultat med varandra för att utveckla kvaliteten på tjänsterna. I 2020 års genomgång kunde vi konstatera att då det gäller barngrupper i förskolan så lyste Orust rött både 2018, 2019. År 2020,s resultat fanns inte med.

Vid årets genomgång inför budget medgav utskottet att man diskuterat barngruppernas storlek och Orust kommun har alldeles för stora barngrupper i förskolan.

Vi kristdemokrater vill att Orust kommun ska minska antalet barn i barngrupperna i förskolan i enlighet med de riktlinjer som Skolverket satt upp.

För att uppnå målet krävs fler tjänster vilket skulle kosta cirka 3,8 miljoner kronor. Kristdemokraterna avsätter 1,4 miljoner år 2022, ytterligare 1,2 miljoner 2023 och därefter en minskad ram med 1 miljon kronor år 2024 eftersom satsningen också ska ske inom befintlig ram genom det slopade effektiviseringskravet på 1 % år 2022, vilket motsvarade 3,8 miljoner kronor.

Turism

Besöksnäringen är viktig för Orust kommun, inte minst sommarens ökade antal besökare påverkar kommunens företagares intäkter. Besöksnäringen har påverkats av pandemin men inte i den utsträckning man kan befara. Våra båthamnar och öar befolkas av båtturister som även under pandemiåret har besökt Orust. Trivselhöjande åtgärder har genomförts i vår centralort Henån under året. Vi kristdemokrater menar att det behövs fler trivselhöjande insatser även på andra orter och våra öar. Kommunen har nu anställt en trädgårdsmästare och vi utgår ifrån att det kommer att synas även på andra orter än Henån.

För att visa att Orust är en turistort att räkna med behövs även byggas attraktiva lekmiljöer för barn och unga. På Orust finns få lekplatser i kommunen. Många kommuner har i besparingssyfte lagt ner sina kommunala lekplatser. En del har blivit för gamla och säkerheten kan inte garanteras. I Uddevalla gjorde man tvärt om år 2020. Uddevalla kommun rustade upp flera lekplatser, köpte nya redskap och skaffade bättre belysning. Några exempel på lekredskap är studsmattor i marken, gungor, kompiggunga, klätterställning, rutschbana och nya sittplatser med bord för fikastunder med föräldrarna. Ett exempel är badhusparken i Uddevalla. I Ljungskile gör man en miljösatsning på en ny temalekplats, superlekplatsen. Vi kristdemokrater menar att Orust kommun skulle bli ännu mer attraktiv för turister om det också fanns ett antal ”superlekplatser”.

Utegyms en attraktion för både gamla och unga

Flera kommuner i Sverige satsar på att skapa mötesplatser som utegym med tillhörande fikaplatser. Efterfrågan är stor och många tycker att det är skönt att då sommaren kommer lägga gymkortet åt sidan och träna utomhus. I Mellansverige finns det cirka 52 utegym. Utegymsmet kan ha flera eller färre träningsredskap och kan användas av exempelvis joggare som vill bryta löpträningen med ett pass enkla övningar i utegymmet. Det flera kommuner upptäckt är att alltför äldre gör utegymmen till en mötesplats, inte mins så här i pandemitider. Man kan träna, fika med någon eller några och på så sätt bryta ensamheten. I Uddevalla finns hålligångsparken – utegym och motorikbana.

På samma sätt som med fler lekplatser för barn tror vi att fler utegym skulle stärka vår position som turistattraktion. Framför allt skulle det vara en vinst för våra Orustbor.

Budget 2022 med plan för 2023-2024

När vi tar del av majoritetens budget föreslår man liknande åtgärder, utegym, skatebordplatser, hundrastgård etc. Vi tillstyrker detta och tillägger de förslag vi har redogjort för i budgeten. Vi utgår ifrån att attraktioner inte enbart ska fokuseras till Henån utan att även andra orter/öar ingår i attraktionsplanen.